

Г.М. Висоцький

сонасаджень і пише свою першу працю «Рост степных насаждений», яка була опублікована в журналі «Русское лесное дело» за 1892–1893 рр. У 1892–1904 рр. працював і проводив наукові дослідження в степовій експедиції Докучаєва на Великоанадольському лісовому стаціонарі, після цього очолював Постійну комісію з лісової дослідної справи в Росії. В 1913 р. переїхав до Києва, працював у Лісовому відомстві, досліджував ґрунти Олешківських пісків, з січня 1918 р. — у Комітеті земельних справ України, член Комісії вищої школи і наукових закладів, очолювану В.І.Вернадським. Викладав курс ґид-

рології ґрунту у Київському університеті. В 1917 р. Новоросійський університет в Одесі присудив Г.М.Висоцькому вчений ступінь доктора агрономії без захисту дисертації. Викладав у Сімферопольському університеті (1918–1923), Білоруському сільськогосподарському інституті (1923–1926). За станом здоров'я в 1926 р. повернувся в Україну, де очолив кафедру в Харківському інституті сільського господарства і лісівництва, водночас керував відділом дослідної лісової справи Всеукраїнського управління лісами. У 1930 р. виступив фундатором Українського НДІ агролісомеліорації і лісового господарства, названого його ім'ям. Помер 6 квітня 1940 р. у Харкові.

Творчий доробок Г.М. Висоцького з теорії та практики лісорозведення налічує понад 200 наукових праць. Наукові праці стосуються питань впливу лісу на водний режим місцевості, підбору лісових порід для степової лісорозвідки, типології лісонасаджень. Встановив характер впливу лісу на навколишнє середовище та причини безлісся степів. Вперше розрахував баланс вологи під лісом та полем, обґрунтував деревно-чагарниковий тип степових лісонасаджень, заклав основи ґрунтової гідрогеології посушливих районів. Розробив основи класифікації ґрунтів. Заклав фундамент розвитку в Україні таких нових напрямів екологічних досліджень як порівняльна екологія та лісівничо-екологічна типологія, а також екології й типології природних і штучних лісів у степовій зоні, степового лісорозведення і біогеоценології. В лютому 2000 р. на честь Г.М. Висоцького названа одна з карстових порожнин гори Північна Демерджи в гірському Криму.

В.Г. Гармасар

М.І.Туган-Барановський **(150 років від дня народження)**

В цьому році виповнилося 150 років від дня народження Михайла Івановича Туган-Барановського — першого українського економіста-східноєвропейця.

Народився 20 січня 1865 р. у с. Солоному на Харківщині. У 1889 р. закінчив юридичний та фізико-математичний факультети Харківського університету. З 1895 р. — приват-доцент Санкт-Петербур-

бурзького університету. За вільнодумство був висланий на Полтавщину. Після повернення в 1905 р. продовжив викладацьку діяльність в Санкт-Петербурзькому університеті, одночасно будучи професором економічного факультету Петербурзької політехніки і Комерційного інституту. У 1909 р. створив та очолив журнал «Вестник кооперации», який вважався одним з найкращих економічних видань не тільки в Російській імперії, а й за кордоном.

В 1917 р. вчений повернувся в Україну і брав активну участь в громадському і державному житті. В серпні-листопаді 1917 р. був генеральним секретарем фінансів Центральної Ради. В цей же час редагував журнал «Українська кооперація» та очолював Українське товариство економістів, брав участь в заснуванні Українського університету в Києві. В 1918 р. очолив створений за його ініціативи Інститут з вивчення економічної кон'юнктури та народного господарства. Став фундатором Демографічного інституту, який з 1919 р. очолив М. Птуха. Разом з В.І.Вернадським, М.П.Василенком і А.Ю.Кримським працював над організацією Української академії наук і був серед її 12 перших дійсних членів, очолював соціально-економічне відділення. Помер 21 січня 1919 р. несподівано в потязі до Парижу, куди їхав у складі української дипломатичної місії. Похований в Одесі.

Туган-Барановський – один із провідних знавців кон'юнктурних економічних циклів, автор численних праць з теорії вартості, розподілу суспільного доходу, історії господарського розвитку та кооперативних основ господарської діяльності. Його концепції стали підґрунтям розробленої в подальшому Дж. М. Кейнсом теорії прогнозування ринкової кон'юнктури. Один із найяскравіших представників ліберального руху в Україні.

Найбільше значення має його теорія періодичних криз, вивченню яких він присвятив низку праць, що були перекладені на німецьку та французьку мови. Менш популярна його дуалістична теорія вартості, яка базується на критиці трудових теорій Давида Рікардо і Карла Маркса та теорії граничної корисності австрійсь-

М.І. Туган-Барановський

кої економічної школи. Туган-Барановський багато уваги присвятив кооперації, завдяки дослідженню якої він увійшов до числа найвидатніших теоретиків кооперативного руху у Східній Європі.

Наукова спадщина вченого становить близько 140 праць, які охоплюють майже всі ділянки економічної науки: «Промислові кризи в сучасній Англії, їх причини і близький вплив на народне життя» (1894), «Очерки по истории политической экономии» (1901–1903), «Основы политической экономии» (1907), «Теоретические основы марксизма» (1905) «Социальная теория общественного распределения» (1910), «Социально-экономические идеалы нашего времени» (1913), «Социальные основы кооперации» (1916), «Бумажные деньги и металл» (1917), «О кооперативном идеале» (1918), «Вплив ідей політичної економії на природознавство та філософію» (1923) та ін. 16 липня 1992 р. Постановою Президії АН України засновано премію імені М.І.Туган-Барановського за видатні наукові роботи в галузі економіки.

Г.Л. Звонкова